

תגובה לתגובה

באתי להשיב על דברי חברי הרב הלל בן שלמה בעניין אבנים שלמות. אין בדבריי התייחסות לכל פרט בדבריו אלא לטענות המרכזיות, ובעיקר לדברי הגמרא והראשונים שמהם עולה ומתבארת הגדרת המושג 'אבנים שלמות', וכדלהלן.

בניגוד לדברי הרב בן שלמה, לא אני ולא שאר הרבנים שציין סומכים את דעתנו להתיר שימוש באבנים בעלות זיזים מטבע בריאתן על דברי הרש"ש בלבד. לדעתי, וכפי שהבאתי בגוף המאמר, זו דעתם של ראשונים ואחרונים רבים, ואין הממצא בהר עיבל אלא מחזק דעה זו (לגבי ודאות הזיהוי של מזבח זה כמזבח שבנה יהושע בן נון אני שב ומפנה למאמרו של הרב זלמן קורן המובא בספר **חיים ביהודה**. במאמרו יש להשיב על טענותיו של הרב בן שלמה המפקפק בזיהוי זה, ולא אחזור כאן על דבריו).

הרב בן שלמה סבור שהמתירים להשתמש באבן שאינה חלקה עושים זאת כדי לא להחמיר ולהקשות על חידוש העבודה. לעניות דעתי אכן יש מקום להקל בפסיקת ההלכה בענייני המקדש, כדי לא לדחות ללא סוף את חידוש העבודה. בדומה לעגונה, שחכמים הקלו בעניינה כדי שלא תישאר כל חייה בעינותה – כך גם עניינו של המקדש, אשר כמוהו כעגונה המחכה לגאולתה. אולם אל לנו להפריז בקושי למצוא אבנים חלקות, וכעת יש לנו מספיק זמן לעשות זאת ולהגיע ליום בניין המזבח עם אבנים חלקות. על כן, בנושא זה דעתי לא הייתה מושפעת כלל מהרצון להקל על חידוש העבודה. להבנתי, מעיקר הדין וללא כל בעיה ניתן להשתמש באבנים שאינן חלקות, וכל הרוצה להחמיר – אין לעניות דעתי מקור לדבריו, ואין הוא אלא מוציא את סוגיות הגמרא מפשטן.

הרב בן שלמה תמה על הרב אלבום, הרב מקובר, הרב קרויזר והרב זלמן קורן על שלא הזכירו כלל את הדעה שאבנים שלמות הן אבנים חלקות. ייתכן שלא הזכירו דעה זו כי לדעתם אין לה מקום ויסוד במקורות, וכל שכן שאין היא להלכה.

הרב בן שלמה כותב שפשטות המשנה במידות וסוגיית הגמרא בחולין ופשטות המושג 'אבן שלמה' מלמדות שרק אבן חלקה כשרה לבניית המזבח, אך כפי שהראיתי במאמרי להבנתי ההפך הוא הנכון. במשנה נאמר: "אחד אבני הכבש ואחד אבני המזבח מבקעת בית כרם, וחופרין למטה מהבתולה, ומביאים משם אבנים שלמות שלא הונף עליהן ברזל. שהברזל פוסל בנגיעה, ובפגימה לכל דבר. **נפגמה אחת מהן** -

היא פסולה, וכולן כשרות". במשנה לא מוזכר המושג אבן חלקה, ואדרבה - המשנה מציינת שרק אבן שנפגמה פסולה. פשט הדברים הינו שאבן שנפגמה היינו אבן שעברה שינוי ממצבה הטבעי ונפגמה באופן מלאכותי. ומכאן שחכמים לא באו לפסול אבן שיש בה זיזים מראשית יצירתה שלא נפגמה מעולם. כן הוא באשר לסוגיית הגמרא בחולין יח ע"א; היכן כתוב שם שהאבן השלמה היא חלקה?

תמה אני עוד יותר כיצד סובר הרב בן שלמה שפשטות המושג 'אבן שלמה' היא אבן חלקה. ההיפך משלם הוא שבור, ומכאן שאבן שלמה היא אבן שלא נשברה מעולם, ובלשון המשנה: 'שלא נפגמה'. גם אבן שאינה חלקה יכולה כמובן לעמוד בקריטריון זה, אם הזיזים שבה הם מטבע בריאתה.

סוף דבר, פשטות המקורות מלמדת שלא כדעתו של הרב בן שלמה, וכל הבא להחמיר עליו חלה חובת ההוכחה. בדבריו לא ראיתי כל הוכחה לדעתו.

